

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Email / Address
Y Grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Health and Social Services Group

Date / Dydiadd: Friday 16 July 2021

Annwyl Gyfeillion,

COVID-19: Gwasanaethau Practisau Optometreg

Ddydd Llun 14 Gorffennaf, cyhoeddodd Mark Drakeford, Prif Weinidog Cymru, y byddai'r cyfyngiadau COVID yn cael eu llacio, er bod unrhyw gamau a gymerir yn parhau'n rhai gofalus.

Bydd Cymru yn symud yn llawn i lefel rhybudd un o 17 Gorffennaf. Cafodd y newidiadau eu hoedi bedair wythnos yn ôl gan fod yr amrywiolyn delta wedi ymddangos ac wedi lledaenu ar draws y DU, er mwyn rhoi cyfle i fwy o bobl yng Nghymru gael y brechlyn.

Mae lefel rhybudd sero yn cael ei hegluro mewn fersiwn ddiwygiedig o *Gynllun Rheoli'r Coronafeirws* a gyhoeddwyd heddiw:
<https://gov.wales/sites/default/files/publications/2021-07/coronavirus-control-plan-alert-level-zero-0.pdf> Os bydd y sefyllfa iechyd cyhoeddus yn caniatáu, bydd Cymru yn symud i'r lefel hon ar 7 Awst.

Ar lefel rhybudd sero, dylai practisau nodi'n benodol:

- y bydd asesiadau risg COVID yn parhau'n ofyniad cyfreithiol.
- o dan y gyfraith, y bydd yn ofynnol gweithredu mesurau i reoli'r risg coronafeirws, ond bydd pob sefydliad yn gyfrifol am benderfynu ar y mesurau hynny yn seiliedig ar ganlyniadau eu hasesiadau risg, gan gynnwys mewn perthynas â phellter corfforol.
- y dylai pobl barhau i weithio gartref lle bo hynny'n bosibl.
- y bydd gorchuddion wyneb yn parhau i fod yn ofyniad cyfreithiol o dan do ym mhob lle cyhoeddus, ac eithrio lleoliadau addysg a lletygarwch. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl llacio ar y gofynion hyn yn raddol, er bod disgwyl i'r gofynion mewn lleoliadau gofal iechyd fod ar waith am gyfnod hirach.

Y rhaglen frechu

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weld ei rhaglen frechu'n mynd o nerth i nerth, a bydd pob unigolyn dros 18 oed wedi cael cynnig y brechlyn erbyn dechrau mis Mehefin. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl cyrraedd 75% o ran y ganran sydd

wedi cael ei dos cyntaf ar draws yr holl grwpiau blaenoriaeth a grwpiau oedran, cyn y dyddiad targed gwreiddiol, sef diwedd mis Gorffennaf 2021. Mae'r ffigurau diweddaraf yn dangos bod 2.27m o bobl, neu 91% o oedolion, wedi cael dos cyntaf, a bod bron i 1.85m wedi cael ail ddos. Mae'r ganran sydd wedi cael dos cyntaf yn uwch na 90% ymhlith pobl dros 60 oed, gweithwyr gofal iechyd; preswylwyr a staff cartrefi gofal, a phawb sy'n eithriadol agored i niwed yn glinigol.

Er bod llwyddiant y rhaglen frechu yn amlwg yn y frwydr yn erbyn COVID, nid yw'r pandemig drosodd eto. Mae angen inni i gyd barhau i gymryd camau i ddiogelu cymunedau, ein cleifion, a ni ein hunain.

Gwasanaethau optometrïg

Mae gwasanaethau optometrïg yn parhau yn y **cyfnod adfer Oren**, fel y'i disgrifir gan Goleg yr Optometryddion:

Canllawiau penodol ar gyfer y cyfnod oren

Beth mae hyn yn ei olygu?

- Er bod cyfyngiadau pandemig COVID-19 ar waith, mae gofal sylfaenol yn parhau ar agor i ddarparu gwasanaethau rheolaidd. Dylai gwasanaethau gofal sylfaenol barhau i allu blaenoriaethu gofal brys/argyfwng a gofal hanfodol ar sail anghenion ac mewn modd sy'n cael ei arwain gan symptomau.

Gwasanaethau a ddarperir

- Anghenion wyneb yn wyneb a/neu ofal llygaid a arweinir gan symptomau ac ymarfer lensys cyffwrdd, fel y'u blaenoriaethir gan glinigydd yn seiliedig ar brotocolau lleol a chenedlaethol. Er enghraifft, gweler offeryn pennu lefel risg (cyfnod oren)
- Bodloni'r anghenion gofal llygaid sy'n aros i gael sylw fel y mae'r capasiti'n caniatáu
- Gofal cartref yn unol â phrotocolau lleol
- Atgyfeiriadau Gwasanaethau Llygaid mewn Ysbyty yn unol â phrotocolau lleol

Dylai practisau barhau i wneud y canlynol:

- parhau ag arferion brysbennu symptomau COVID cyn dod i'r practis/ wrth ddod i mewn i'r practis
- cadw at ganllawiau atal a rheoli heintiau, gan gynnwys o ran defnyddio PPE
- sicrhau bod mesurau pellter cymdeithasol yn parhau ar waith ar gyfer lleoliadau optometreg
- parhau ag arferion brysbennu a blaenoriaethu ar gyfer cleifion
- diheintio fframiau
- parhau i sicrhau bod lefel dda o awyru ymhob man o fewn y practis

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

- sicrhau bod staff y practis yn cael profion llif unffordd rheolaidd

Bydd y mesurau hyn yn helpu i leihau'r risg o drosglwyddo COVID-19 gan roi hyder i aelodau'r cyhoedd ei bod yn ddiogel cael gofal llygaid.

Data Gweithgarwch

Mae dadansoddiad o ddata Gwasanaethau Offthalmig Cyffredinol, Archwiliadau Iechyd Llygaid Cymru (EHEW), a Gwasanaeth Golwg Gwan Cymru yn dangos lefelau gweithgarwch ym mis Ebrill sy'n gyson â'r cyfartaledd ar gyfer y tair blynedd flaenorol. Mae'n galonogol gweld lefelau gweithgarwch yn dychwelyd at y lefelau cyn y pandemig.

Hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i dynnu eich sylw at ganllawiau'r DU ar gyfer atal a rheoli haint COVID-19 sydd wedi eu cyhoeddi gan Public Health England ar wefan Llywodraeth y DU, ac sydd wedi eu hatodi wrth y llythyr hwn. Dylech barhau i fonitro gwefannau llywodraeth er mwyn sicrhau eich bod yn dilyn y canllawiau diweddaraf.

Hefyd mae Coleg yr Optometryddion yn parhau i ddarparu canllawiau yn ystod y pandemig. Isod mae dolen at wefan y Coleg, a hoffwn annog pob ymarferydd a phractis optometreg yng Nghymru i barhau i sicrhau ei fod yn gwybod am gyngor proffesiynol diweddaraf y Coleg. Dylech edrych ar y canllawiau yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod eich arferion chi ac arferion y practis yn cydymffurfio â nhw, yn benodol o ran y mesurau rheoli heintiau a defnyddio cyfarpar diogelu personol.

Canllawiau pandemig COVID-19 gan Goleg yr Optometryddion ar gyfer gofal llygaid sylfaenol (college-optometrists.org)

Hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i ddiolch ichi unwaith yn rhagor am eich diwydrwydd ac ymdrechion parhaus i barhau i ddarparu gofal llygaid o safon uchel drwy gydol y pandemig. Drwy fod yn wiliadwrus fel hyn, rydych yn helpu i gadw chi eich hunain yn ddiogel a hefyd eich cleifion a'ch cymuned yn ystod y frwydr yn erbyn y pandemig byd-eang hwn.

Yn gywir,

David O'Sullivan

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Chief Optometric Adviser / Prif Optometrigr Ymgynghorol
Swyddfa'r Prif Swyddog Meddygol / Office of the Chief Medical Officer
Directorate of Health Policy / Cyfarwyddiaeth Polisi Iechyd
Department for Health and Social Services / Yr Adran Iechyd a Gwasanaethau
Cymdeithasol
Welsh Government / Llywodraeth Cymru
Cathays Park, Cardiff CF10 3NQ / Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NQ

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Gwefan • website:

www.llyw.cymru
www.gov.wales